

Шуст Наталія Борисівна

Shustn@ukr.net

д.соц.н., проф.,
професор кафедри філософії, соціології та політології
Київський національний торговельно-економічний університет,
м. Київ, Україна,

Дубовик Світлана Миколаївна

dubovyksvetlana@ukr.net

к.пед.н., доцент кафедри педагогіки та психології
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ, Україна

ВИЩА ОСВІТА В СУЧАСНИХ УМОВАХ: КРИЗА АБО ОНОВЛЕННЯ

Сьогодні світ поділився на до та після... карантину. До пандемії COVID-19 в системі вищої освіти панувала of-line-освіта, за якої викладачі мають прямий контакт зі студентами під час занять, сесій та, за необхідності, поза навчальний час. Традиційна система навчання має, всім відомі, переваги, а саме: безпосередній контакт викладачів зі студентами; оперативний зворотній зв'язок під час пояснення навчального матеріалу та перевірки самостійної роботи студентів; очна консультативна робота; спілкування студентів з одногрупниками з навчальних та особистих питань; реалізація спілкування як емоційної потреби людини.

Пандемія COVID-19 змінила загальні навчальні тенденції та внесла зміни в методи педагогічної взаємодії та комунікації. Адаптація до карантинних вимог, нагальна потреба у впровадженні дистанційної та змішаної систем навчання обумовила необхідність використання стрімінгових платформ (Zoom, Office 365, Google Classroom та ін.) та соцмереж (E-mail, Telegram, Viber та ін.). Саме вони стали основним інструментом педагогічної взаємодії та комунікації викладачів зі студентами.

Водночас, провадження діджиталізації у навчальний процес ВНЗ розкриває

можливості, щоб навчитися нового. В цих умовах розвиток інновацій стає все більш безперервним та поступовим. Але наукове обґрунтування щодо їх впровадження та реалізації потребує професіоналізму, спеціальних знань та навичок [1].

Так, не всі викладачі були готові до дистанційних форм реалізації навчання за допомогою ІТ-технологій. Попри всі складнощі, за рік карантину ІКТ-компетентності наших викладачів значно зросли. Крім того, ІКТ-інструменти мають різні навчальні можливості щодо різних дисциплін. Тому важливою умовою ефективної реалізації освітнього процесу стало вміння викладача підбирати відповідні ресурси та створювати навчальні контенти.

Як з'ясувалося, використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі, маючи великий освітній і розвивальний потенціал, водночас, мають і специфіку в реалізації навчальних цілей. Це викликало нагальну потребу перегляду та вдосконалення методів навчання, педагогічної мотивацій та контролю.

Водночас, як показує практика, дистанційне навчання не завжди може компенсувати безпосереднє спілкування викладача зі студентами, програючи оффлайн-навчання в оперативності навчального діалогу, зворотнього зв'язку, в недостатності емоційного обміну. Постає питання, як же викладачам ефективніше комунікувати зі студентами, щоб мінімізувати недоліки дистанціювання?

У відповідь на це питання, першочерговим є реалізація постійної комунікації зі студентами, що буде давати їм відчуття підтримки з боку викладацького колективу та включеності в навчальний процес.

По-друге, важливе використання викладачем в освітній взаємодії всіх наявних ІКТ-інструментів, що дає можливість урізноманітнити та оптимізувати способи комунікації та взаємодії.

Ефективна комунікація – це не тільки слова, а й жести, міміка, пантоміміка, інтонація, взаєморозташування партнерів, візуальний контакт тощо [2]. Очевидно, що різні засоби дистанційного навчання тим чи іншим чином обмежують можливості педагогічної комунікації в передачі інформації, емоцій, ставлень. Враховуючи вищевказане, викладачу важливо компенсувати недоліки дистанційної

спілкування за допомогою збагачення власної мови художніми засобами, емоційними зверненнями до студентів, використання відео- та знакових контентів.

На нашу думку, серед сучасних форм навчання вищої школи найбільш перспективною є змішана форма, що має певні переваги, такі як: економія часу, економія фінансів, можливість обирати зручний час та темп навчання, поєднувати з іншими формами активності. Ці форми навчання вже зараз активно працюють в освітній практиці багатьох країн світу. В процесі формування оновленої системи вищої освіти динаміка соціальних змін ускладнює прогноз того, які цінності і стандарти поведінки можуть забезпечити адекватність поведінки у найближчому майбутньому [3]. Але, пандемія COVID-19, попри все, змінивши матрицю академічної діяльності стала шансом для української вищої школи перетворити кризу на можливість і освіта стає потужним потенціалом для досягнень суспільства в цілому.

Використана література:

1. Шуст Н.Б. Правове регулювання відкритих освітніх ресурсів як об'єкта цивільних правовідносин: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції [«Юриспруденція в сучасному інформаційному просторі»], (м. Київ, 1 березня 2019 р.) Том 2. - Тернопіль: Вектор, 2019. - С.164-165.
2. Комунікативні процеси у навчанні: Підручник. – К.: КНЕУ, 2004. с.47-105.
3. Шуст Н.Б. Інновації в освіті: соціокультурний вимір /Н.Б. Шуст, Н.В. Філик // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал. К: Міленіум, - 2019. - № 1. - С.144-150.